

הצעה להחלטה

מחליטים :

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק הדיינים (תיקון מס' ...), התשפ"א – 2021, מצ"ב.
- ב. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את הנוסח הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ד. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

מוצע לתקן את סעיף 6(א) לחוק הדיינים, התשט"ו-1955 (להלן: החוק) וזאת על רקע קווי היסוד של הממשלה, על פי ההסכם הקואליציוני לכינון ממשלת אחדות מיום 11.6.21. התיקון נועד לאפשר יתר גמישות לבחירת נציגי הממשלה לצד השמירה על עקרון ייצוג ההולם לנשים.

סעיף 6(א) לחוק הדיינים, התשט"ו – 1955 (להלן - החוק) קובע את הרכב הוועדה לבחירת דיינים (להלן - הוועדה). בהתאם לסעיף האמור, הוועדה תכלול 11 חברים בהרכב הבא: שני הרבנים הראשיים לישראל, שני דיינים של בית הדין הרבני הגדול, שר המשפטים וחבר אחר של הממשלה, שני חברי כנסת, שני עורכי דין וטוענת רבנית.

סעיף 6(א1) לחוק קובע כי לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, לפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה ולפחות אחד מנציגי לשכת עורכי הדין בוועדה יהיו נשים.

כדי לאפשר לממשלה יתר גמישות בבחירת נציגיה, לצד השמירה על ייצוג הולם לנשים, מוצע לתקן את סעיף 6(א1) לחוק באופן שחובת הייצוג השווה בין המינים תחול על נציגי הכנסת והממשלה בצוותא ומתוך ארבעת הנציגים יהיו שתי נשים לפחות.

תזכיר החוק בעניין זה פורסם להערות הצבור לתקופה שהחל מיום 22.6.21 ועד ליום 26.6.21. ולא הוגשו הערות משמעותיות אודות התזכיר.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלוונטי.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

לא רלוונטי.

עמדת היועצת המשפטית של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת.

מוגש על ידי השר לשירותי דת

ט' באב התשפ"א
18 ביולי 2021

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

טיוטת חוק הדיינים (תיקון מס'...), התשפ"א-2021

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

סעיף 6(א) לחוק הדיינים, תשט"ו – 1955 קובע את הרכב הוועדה לבחירת דיינים כמפורט להלן. הוועדה תכלול 11 חברים : שני הרבנים הראשיים לישראל; שני דיינים של בית הדין הרבני הגדול שיבחר חבר דייניו לשלוש שנים; שר המשפטים וחבר אחר של הממשלה שייבחר על ידיה; שני חברי כנסת שייבחרו על ידיה בבחירה חשאית ויכהנו כל עוד הם חברי הכנסת ואם תמה כהונת הכנסת – עד שתבחר הכנסת החדשה חברים חדשים במקומם, והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד – 1994; שני עורכי דין העובדים במקצועם שייבחרו על ידי המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין לשלוש שנים; טוענת רבנית העובדת במקצועה שתיבחר על ידי שר המשפטים. על פי החלטות ממשלה שאושרו על ידי מליאת הכנסת, סמכויות שר המשפטים לפי סעיף זה מצויות כיום בידי השר לשירותי דת.

סעיף 6(א1) לחוק קובע כי לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, לפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה, ולפחות אחד מנציגי לשכת עורכי הדין בוועדה יהיו נשים.

מוצע לתקן את סעיף 6(א1) לחוק באופן שחובת הייצוג השווה בין המינים תחול על נציגי הכנסת והממשלה בצוותא ומתוך ארבעת הנציגים יהיו שתי נשים לפחות.

ג. עיקרי החוק המוצע

תיקון החוק באופן שחובת הייצוג השווה בין המינים תחול על נציגי הכנסת והממשלה בצוותא ומתוך ארבעת הנציגים יהיו שתי נשים לפחות (במקום ההוראה כיום הקובעת כי לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה ולפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה יהיו נשים).

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה

אין השפעה

ה. השפעת החוק המוצע על ההיבט המנהלי והתקן

אין השפעה

ו. הערות משרדי הממשלה וגורמים אחרים

אין הערות

ז. עמדת היועץ המשפטי לממשלה

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה סמך ידיו על נוסח הצעת החוק

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק הדיינים (תיקון מס'...), התשפ"א-2021

- תיקון סעיף 6 1. בחוק הדיינים, התשט"ו-1955¹, בסעיף 6(א1), במקום "לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, לפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה" יבוא "לפחות שניים מנציגי הממשלה או הכנסת בוועדה".

דברי הסבר

סעיף 1 סעיף 6(א) לחוק הדיינים, התשט"ו – 1955 (להלן - החוק) קובע את הרכב הוועדה לבחירת דיינים (להלן - הוועדה). בהתאם לסעיף האמור, הוועדה תכלול 11 חברים בהרכב הבא: שני הרבנים הראשיים לישראל, שני דיינים של בית הדין הרבני הגדול, השר וחבר אחר של הממשלה, שני חברי כנסת, שני עורכי דין וטוענת רבנית.

סעיף 6(א1) לחוק קובע כי לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, לפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה ולפחות אחד מנציגי לשכת עורכי הדין בוועדה יהיו נשים.

כדי לאפשר לממשלה יתר גמישות בבחירת נציגיה, לצד השמירה על ייצוג הולם לנשים, מוצע לתקן את סעיף 6(א1) לחוק באופן שחובת הייצוג השווה בין המינים תחול על נציגי הכנסת והממשלה בצוותא ומתוך ארבעת הנציגים יהיו שתי נשים לפחות.

יצוין כי בהתאם להחלטת ממשלה מספר 180 מיום י"ח בתמוז התשע"ה (5 ביולי 2015) הועברה הסמכות להיות חבר הוועדה למינוי דיינים לרבות הסמכות לשמש יושב ראש הוועדה לשר שתקבע הממשלה, ובהחלטת ממשלה נוספת (מספר 19 מיום ב' בסיוון התש"פ (25 במאי 2020) הועברה הסמכות להיות חבר הוועדה למינוי דיינים לרבות הסמכות לשמש יושב ראש הוועדה, לשר לשירותי דת. כך שהיום השר לשירותי דת הוא יושב ראש הוועדה וחבר הוועדה.

מוגש ע"י השר לשירותי דת

י"ז בתמוז התשפ"א
27 ביוני 2021

¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 68; התשע"ז, עמ' 7.

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה: אישור טיוטת חוק הדיינים (אופן הבטחת הייצוג ההולם לנשים בוועדה) (תיקון מס'), התשפ"א – 2021 והסמכת וועדת השרים לענייני חקיקה לאשר את הנוסח הסופי של הצעת החוק

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים :

סעיף 6(א) לחוק הדיינים, תשט"ו – 1955 קובע את הרכב הוועדה לבחירת דיינים כמפורט להלן. הוועדה תכלול 11 חברים : שני הרבנים הראשיים לישראל ; שני דיינים של בית הדין הרבני הגדול שיבחר חבר דייניו לשלוש שנים ; שר המשפטים וחבר אחר של הממשלה שייבחר על ידי ; שני חברי כנסת שייבחרו על ידי בבחירה חשאית ויכהנו כל עוד הם חברי הכנסת ואם תמה כהונת הכנסת – עד שתבחר הכנסת החדשה חברים חדשים במקומם, והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד – 1994 ; שני עורכי דין העובדים במקצועם שייבחרו על ידי המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין לשלוש שנים ; טוענת רבנית העובדת במקצועה שתיבחר על ידי שר המשפטים. על פי החלטות ממשלה שאושרו על ידי מליאת הכנסת, סמכויות שר המשפטים לפי סעיף זה מצויות כיום בידי השר לשירותי דת.

סעיף 6(א1) לחוק קובע כי לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, לפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה, ולפחות אחד מנציגי לשכת עורכי הדין בוועדה יהיו נשים.

מוצע לתקן את סעיף 6(א1) לחוק באופן שחובת הייצוג השווה בין המינים תחול על נציגי הכנסת והממשלה בצוותא ומתוך ארבעת הנציגים יהיו שתי נשים לפחות.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם :

הצעת מחליטים זו הוגשה לאישור הממשלה ביום 27.6.2021. בחוות דעתנו המשפטית שניתנה בענין זה הבהרנו שעלולה להיווצר הגבלה של שקול דעת הכנסת בזהות נציגיה לוועדה, כאשר בדיון שנערך בענין זה הבהרנו את הקשיים המשפטיים שצפו עלו. עם זאת, סברנו שמאחר שהתיקון נועד כדי לאפשר לממשלות מכאן ואילך יתר גמישות בבחירת נציגיהן, לצד השמירה על הייצוג ההולם לנשים, לא ראינו מניעה משפטית בקידום הצעת החוק.

בהמשך, הצעת החוק הממשלתית עלתה לדיון בכנסת ועברה קריאה ראשונה ואולם בדיונים שנערכו בוועדות החוקה, לאור קשיים משפטיים שצפו ועלו בנוסחה הקיים, הוצע לשנות את מתווה ההצעה באופן בו סעיף 6(א) לחוק הדיינים, תשט"ו-1955 יתוקן כך שיוגדל מספר חברי הוועדה למינוי דיינים באופן בו היא תכלול 13 חברים במקום 11 חברים, כאשר במסגרת חלוקת יחס החברים בין הרשויות השונות יגדל הייצוג של הממשלה בוועדה בשר נוסף מעבר לזה הקיים היום. כמו כן הוצע לאפשר גמישות של השרים בבחירת טוענת רבנית וכן הכפלת מכסת הטוענות הרבניות בוועדה, כך שבמקום טוענת רבנית אחת תיבחרנה שתי טוענות רבניות. בהקשר זה הוצע שטוענת רבנית אחת תיבחר על ידי שר המשפטים ואילו הטוענת הרבנית השנייה תיבחר על ידי השר לשירותי דת.

כן הוצע לקבוע הוראת מעבר ביחס למינוי הטוענות הרבניות והשרים, המאפשרת בין השאר את החלפת מינויה של הטוענת הרבנית הנוכחית בתוך שנה.

הצעת החוק על שינויה, נפלה בקריאה שניה ושלישית בכנסת, כפי הידוע וכעת מובאת לאישור מחדש.

לא ניתן להתעלם מגלגוליה השונים של הצעת החוק הממשלתית בכנסת, הטיעונים שהועלו לגביה והשינויים שעברה. בחינת השינויים מעלה שגם השינויים שהוצעו במסגרת הצעת החוק שעלתה לקריאה שניה ושלישית, אינם חפים מקשיים משפטיים, לאור הגדלת נציגי הממשלה בוועדה.

בסופו של יום, אנו שבים ומחדדים את הקשיים המשפטיים שעלו במסגרת ההצעה הקודמת, לרבות הטענה הנוגעת להגבלת שקול דעת הכנסת, בייחוד בקשר עם מפלגות מסויימות, בבחירת נציגיהן, הגם שיש להם ענין בקבלת ייצוג בוועדה. עם זאת, דומה כי כל אחת מההצעות: האחת נועדה לאפשר גמישות של הממשלה בבחירת נציגיה ואילו השניה נועדה להגדיל את כוחה של הממשלה בוועדה - מעלה קשיים משפטיים בהיבטים שונים. ההצעה הראשונה, מעלה קושי ביחס לצמצום משמעותי של מרחב שקול הדעת של הכנסת ובייחוד ביחס למפלגות מסוימות בכנסת, שלהן ענין לשלוח נציגים מטעמן לוועדה. ההצעה השניה, מעלה קושי ביחס לשמירת האיזונים המתבקשים בוועדה, בין מי מהרשויות המעורבות בהליך מינוי של דיינים לתפקיד שיפוטי.

חרף הקשיים המשפטיים שצפו ועלו ושחלקם אף התחדדו ביתר שאת, בעקבות הדיונים האחרונים בכנסת, לא ראינו שיש מניעה משפטית שהממשלה תבוא ותקדם בכנסת את מדיניותה, במסגרת הצעת החוק בנוסחה הנוכחי.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:
לא רלוונטי.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:
היועצת המשפטית של המשרד לשירותי דת סבורה כי אין מניעה לאשר את ההחלטה.

חתימה

עו"ד גליה קליין היועצת המשפטית למשרד שירותי דת
שם תפקיד